

BORSA BU HAFTA MEMNUN ETTİ

Aslında bu hafta da diğerlerinden pek bir farkı olmayan günler yaşadık. İsrail ile İran arasındaki savaş şimdilik bitti gibi. Ama Gazze vahşeti, Ukrayna ile Rusya arasındaki savaş ve ABD Başkanı dünyayı meşgul olmaya devam ediyor

Türk lirasını korumaya yönelik ülkemizde yapılan Merkez Bankası'nın yüksek faiz politikası ve döviz rezervleri ile yapılan müdahaleler derinden hissedildi. Ancak yine de enflasyon kontrol altında değil, yüksek faiz oranları TL'yi stabil tutuyor ama ekonomik büyümeye ağır bir yük bindiriyor.

Hakan
DİKMEN
ANALİZİ

se senetleri haftalık bazda ortalama yüzde 9,26 yükseldi. BIST 100 endeksi, en düşük 9.450,80 puanı ve en yüksek 10.379,27 puanı gördükten sonra haftayı, önceki hafta kapanışının yüzde 9,26 üstünde 10.275,75 puandan tamamladı.

YATIRIM FONLARI

Yatırım fonları bu hafta yüzde 2,95, emeklilik fonları yüzde 4,29 değer kazandı.

Kategorilerine göre bakıldığında, yatırım fonları arasında en çok kazandıranlar yüzde 8,32 ile "hisse senedi" fonları oldu.

Küresel tarafta başlıca ekonomilere ilişkin Haziran ayı nihai PMI verileri açıklandı. Euro Alanı'nda yıllık TÜFE enflasyonu öncü verilere göre %2 seviyesinde kaydedildi.

Dünya genelinde yatırımcılar ABD'deki tarifeler, enflasyon ve jeopolitik riskler arasında dengede duruyor. Döviz ve emtialar gibi risk varlıklarında hareketlilik sürüyor. Portföyler altın, tahvil ve dolar dışında çeşitlenmeye yönelirken, Fed'in faiz politikasıyla ilgili gelişmeler piyasada belirleyici olmaya devam ediyor.

BORSA İSTANBUL'UN YÜKSELİŞİ

Yatırım araçlarının haftalık performansı incelendiğinde Borsa İstanbul'un yükselişi öne çıktı. Altın ve Euro/TL de yatırımcısına kazandıran Dolar/TL yatırımcısına kaybettirdi.

Borsa İstanbul'da işlem gören his-

cek gibi bir yol izliyor.

ABD, eski Başkan Trump'ın başlattığı 90 günlük tarifeler "moratoriumu"nu 9 Temmuz'da sonlandırma kararı kapsamında, yeni tarifelere hazır lanıyor. Ülkeler 10-70 % arası oranlarla karşı karşıya kalabilir. Dünya hisseleri bu belirsizliğe rağmen nispeten güçlü kalmaya devam ediyor; MSCI Dünya ve S&P 500'da rekor seviyeler görüldü. Ancak döviz piyasasında ABD Doları zayıfladı, güvenli liman varlıkları örneğin altın öne çıktı.

Haziran'da Brent petrol, İran-İsrail gerilimiyle %11 yükseldi. Çıktığı yerde tutunamadı sonra yumuşak bir iniş yaptı. Goldmans'a göre bu tarz fiyat dalgalanı görünüyor. Ama bu

durum, OECD büyümesini çok etkilemiyor. Bu arada JPMorgan Chase & Co. ve Morgan Stanley, CHP kurultayı davasının ertelenmesinin ardından siyasi risklerden kurtulmayı gerekçe göstererek müşterilerine Türk tahvilini ve lira alma tavsiyesi verdi.

ALTIN

Dünya genelinde Altın yıl başından bu yana %26 artışla yatırımcıların favorisi oldu. Türkiye'de de altın fiyatları yükseldi Kapalıçarşı'da işlem gören 24 ayar külçe altının gram satış fiyatı bu hafta yüzde 1,62 artışla 4 bin 267 liraya, Cumhuriyet altınının satış fiyatı da yüzde 1,31 yükselişle 28 bin 754 liraya çıktı.

Geçen hafta sonu 7 bin 33 lira

olan çeyrek altının satış fiyatı yüzde 1,32 artarak 7 bin 126 liraya yükseldi.

DÖVİZ

Geçtiğimiz hafta dolar düştü euro yükseldi. Bu hafta ABD doları yüzde 0,13 azalarak 39,8360 liraya inerken, Euro da yüzde 0,35 artışla 46,9920 liraya çıktı.

GELECEK HAFTA

Önümüzdeki hafta yurt içinde Mayıs ayına ilişkin ödemeler dengesi, sanayi üretim endeksi ve perakende satışlar verileri açıklanacak. Nispeten sakin olan küresel veri gündeminde, Euro Alanı Sentix güven endeksi ve perakende satışlar verileri ile Çin'in enflasyon verileri öne çıkıyor.

İMALAT PMI 8 AYIN EN DÜŞÜĞÜNDE İş dünyasında şikayetler artıyor

İş dünyasında ekonomik gidişata yönelik son dönemde artan eleştirel açıklamalar dikkat çekiyor. Eleştirilerin odağında hükümetin izlediği yüksek faiz politikası nedeniyle krediye ulaşmakta yaşanan zorluklar nedeniyle üretimin daralması yer alıyor. İktidara yakın çevrelerin de olduğu iş dünyası örgütlerinin serzenişlerini, **İstanbul Sanayi Odası (İSO)**, **Türkiye İmalat PMI** Haziran ayı verileri eleştirileri haklı çıkardı. **Sanayi** üretiminin faaliyet konularını ölçen **ISO** İmalat PMI, Mayıs ayında 46,7'ye gerileyerek son sekiz ayın en düşük değerine indi. Nisan 2024'ten bu yana kesintisiz bozulma eğilimine işaret eden Türkiye İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) verileri son 9 ayda ilk kez olmak üzere 10 sektörün tamamında üretim hacminin daraldığına işaret etti. Zayıf talep yeni siparişlerin Haziran ayında azalmasına neden olurken, buna bağlı olarak istihdam ve satın alma faaliyetlerindeki gerileme de hız kazandı.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in ekonomiyeye ilişkin umut dolu açıklamalarına karşın, iş dünyası liderlerinden son dönemde iktidar uyarı niteliğinde açıklamalar dikkat çekiyor. Mehmet Şimşek, 28 Haziran'da Ziraat Bankası Tarım Ekosistemi Buluşması'nda yaptığı konuşmada, Orta Vadeli Program'da (OVP) en önemli önceliklerinin hayat pahalılığıyla mücadele, yani enflasyonu kalıcı olarak düşük tek haneli seviyelere indirmek olduğunu belirtti. Ana hedeflerinin sürdürülebilir yüksek büyüme olduğuna dikkat çeken Mehmet Şimşek, "İmalat **sanayinden** tarıma ve hizmetlere kadar bu bölgenin en büyük üretim üssüyüz. Cumhurbaşkanı'nın da vizyonu son derece net: yatırım, istihdam, üretim ve ihracat. Bunu en güçlü şekilde desteklemeye devam edeceğiz" ifadelerini kullandı.

Bozulma sürüyor

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat **sanayi** performansının en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen **ISO Türkiye** İmalat PMI Haziran 2025 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, Mayıs ayında 47,2 olan manşet PMI haziran 46,7'ye gerileyerek son sekiz ayın en düşük değerini aldı. Sektörün faaliyet koşulları Nisan 2024'ten itibaren kesintisiz bozulma eğilimi gösterdi. Talepteki zayıflık, yeni siparişlerin haziran ayında da azalmasına neden oldu ve böylece mevcut düşüş trendi ikinci yılını tamamladı. Benzer şekilde yeni ihracat siparişleri de daralma sergiledi. Her iki endekste de yavaşlama son üç ayın en belirsiz düzeyinde gerçekleşti. Yeni siparişlerdeki düşük seyr, haziran imalatçıların üretim hacmini geçen yılın ekim ayından bu yana yüksek oranda azaltmalarına neden oldu.

Buna bağlı olarak istihdam ve satın alma faaliyetlerinde gerileme hız kazandı. İstihdamdaki düşüş son dokuz ayın en yüksek oranında gerçekleşirken, satın alma faaliyetleri Eylül 2024'ten bu yana en sert yavaşlamayı gösterdi. Haziran ayında girdi stokları azalırken, diğer yandan satışlardaki gerilemeye bağlı olarak nihai ürün stokları son üç ayda ilk kez arttı. Girdi maliyetleri enflasyonu haziran ayında hafif yükseldi. Girdi fiyatlarında görülen belirgin artışta, liradaki değer kaybı

ve İran'daki gelişmelerin enflasyonist etkileri rol oynadı. Buna karşılık, nihai ürün fiyatlarındaki artış yavaşlayarak yılın başından beri en düşük oranda gerçekleşti. Bazı firmalar girdi maliyetlerindeki yükselişe bağlı olarak satış fiyatlarını yükseltse de talepteki zayıflık fiyat belirleme gücünü sınırladı. Tedarikçilerin teslimat süreleri son dört aydır ilk kez arttı. Anket katılımcıları, teslimat gecikmelerinin genellikle ham madde yeterliliklerinden kaynaklandığını bildirdi.

"Firmaların ihracat hevesi kaçtı"

İş dünyası temsilcileri ise son dönemde üretim ve ihracatın desteklenmediğine yönelik eleştirilerini daha fazla dile getirmeye başladı. Üretim ve ihracatta kriz uyarısında bulunan iş dünyası temsilcileri yüksek faiz politikasından ve üretimin desteklenmesinden şikayetçi.

DW Türkçe'nin haberine göre iş dünyasında son dönemde gidişata dair önemli uyarılarda bulunan isimlerden biri Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe. TİM Başkanı, sık sık yaptığı konuşmalarda ve yazılı açıklamalarda firmaların maliyet ve enflasyon artışını fiyatlandırma konusunda çok zorlandığına vurgu yapıyor.

Gültepe, "**Sanayi** kan kaybediyor, firmalar küçülüyor. Enflasyonla mücadele çok önemli. Yalnız dikkat edelim, 1-2 sene sonra enflasyon yüzde 15'e inebilir. Ancak bu dönemde **sanayinin** yüzde 20'si artık olmayabilir. Eskiden herkesin ihracatçı olayım düşüncesi vardı, şimdi iş piyasaya yöneliyorlar. Firmaların ihracat hevesi kaçtı" şeklinde konuşuyor.

İSO: En ağır bedeli **sanayici** ödüyor

İş dünyasında özellikle **sanayicilerin** ve ihracatçıların yaşadıkları sıkıntıları sıklıkla dile getirmeye başlayan bir diğer isim de **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçıvan** oldu. Mayıs ayı sonunda açıklanan **ISO 500** araştırmasına ilişkin düzenlenen toplantıda konuşan **İSO Başkanı**, "Enflasyonu çözmek ve onu tekrar düzene koymak ancak çok ağır bedellerle olabiliyor. Ve bu ağır bedellerin en büyüğünü de maalesef **sanayi** sektörü ödüyor" dedi.

Ekonomiyi rasyonel politikalarla uzaklaştıran ilk kararlar alınırken, bunun sonuçlarının "finansal istikrar"dan uzaklaşma ve "yüksek enflasyon" olacağı uyarısı yaptıklarını hatırlatan **Erdal Bahçıvan**, şunları söyledi: "OVP sürecinde en büyük fedakarlığı yapmasına karşın, 2024 yılını neredeyse büyümesiz kapatması, **sanayi** sektörünün durumunun en somut göstergesi olarak görülmelidir. Bu nedenle OVP eğer başarılı olacaksa, programın en büyük yükünün **sanayinin** omuzlarında olduğu gerçeğini de konuşmalıyız."

"Sanayinin psikolojisi bozuldu"

Anadolu'daki önde gelen **sanayi** şehirlerinden biri olan ve Türkiye'deki en gelişmiş ilk 10 ilçe arasında bulunan Eskişehir'in Ticaret Odası Başkanı Metin Güler de son dönemde sesini yükselten iş dünyası temsilcilerinden biri oldu.

26 Haziran'da gerçekleştirilen Eskişehir Ticaret Odası'nın (ETO) Haziran ayı meclis olağan toplantısında konuşan Metin Güler, yüzde 60'a varan ticari kredi faizler sebebiyle tüccar ve **sanayicinin** finansmana ulaşamadığını kaydetti. Konut,

dayanıklı tüketim, mobilya gibi sektörlerde işlerin yavaşladığı belirlen Güler, yapılan bazı denetimlerle tüccar ve **sanayicinin** psikolojisinin sınınmaya çalışıldığını söyledi.

"KOBİ'ler hayatta kalmaya çalışıyor"

27 Haziran Dünya KOBİ Günü dolayısıyla yazılı bir açıklama yayınlayan Türkiye iş dünyasının en büyük bağımsız konfederasyonu olan ve 100 bini aşkın şirketi temsil eden TÜRKONFED'in (Türk İş Dünyası Konfederasyonu) Başkanı Süleyman Sönmez de hükümete uyarı niteliğindeki açıklamalarına bir yenisini ekledi.

KOBİ'lerin finansmana erişim sorununun ekonomik büyümenin yanı sıra toplumsal refah açısından da kritik bir mesele haline geldiğine dikkat çeken Sönmez, "Bu belirsizlik ortamında finansmana erişimin kısıtlanması, KOBİ'lerin günlük nakit akışı yönetimini sürdürmekte dahi zorlanmasına yol açtı. Neticede KOBİ'ler büyümeye değil, hayatta kalmaya çalışıyor" dedi.

"Yatırımlar ve ihracatın büyümeye etkisi negatif"

Hükümete yakınlığı ile bilinen **İstanbul Ticaret Odası**'ndan (**İTO**) da son dönemde ekonomideki gidişata dair eleştirel açıklamalar geliyor. **İTO** Başkanı **Şekib Avdagiç**, Türkiye ekonomisinin 2025 yılının ilk çeyreğinde yüzde 2 büyümeye ilişkin Anadolu Ajansı'na yaptığı açıklamada, büyüme rakamlarına iki konuyu ele alarak baktıklarını belirterek, şunları söyledi: "Bir tanesi 'yatırımların' büyümeye etkisi, ikincisi de 'ihracatın' büyümeye etkisi. Her iki rakamın da negatif çıktığını görüyoruz. Dolayısıyla bu ölümlüdeki dönem için ciddi uyarı vermesi gereken iki veridir. Tüm sıkıntıları aşacak güce sahibiz. Yeter ki Türkiye'nin yatırım kabiliyetini yukarı doğru çekecek, ihracatta yaşadığımız sıkıntıları kademe olarak ortadan kaldıracak bir politika setini hızlıca devreye alalım."

Peki iş dünyasının önde gelen kurumlarından gelen bu açıklamalar, ne anlama geliyor?

Sinan Alçın: İş yapma olanağı neredeyse bitti DW Türkçe'ye konuşan Kırklareli Üniversitesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sinan Alçın'a göre, ekonomideki sorunlara ilişkin iş dünyasında giderek artan tepkiler, kredi ile iş yapma olanaklarının neredeyse bitmiş olmasından kaynaklanıyor.

Merkez Bankası'nın politika faizini üç aydır yüzde 46'da sabit tuttuğunu hatırlatan Prof. Alçın, "Son bir yılda firmalar yabancı para cinsinden borçlanma alternatifini değerlendirmeye başlamak zorunda kaldı. Fakat burada da döviz geliri olmayan bir firmanın döviz cinsi borçlanması, özellikle kur ataklarının ortaya çıktığı durumlarda iflaslarla sonuçlanıyor" diyor.

19 Mart operasyonu ve İsrail-İran savaşının Türkiye'de Türk Lirası'nın kur ataklarına karşı savunmasız olduğunu bir kez daha gösterdiğini ifade eden Sinan Alçın, "Dolar ve euro kuru, Merkez Bankası tarafından belli bir düzeyde tutulmaya çalışılsa da, çok ufak siyasi gerilimlerde bile yükselme eğilimi gösteriyor. Bu durum sayıları giderek artan döviz borçlanmış firmaların sıkıntısını daha da artırıyor" diye konuşuyor.